Published and distributed under permit (No. 751), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXIX. Число 293. Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 17. грудня, 1921. VOL. XXIX. No. 293. Jersey City, N. J., Saturday, December 17, 1921. THREE CENTS

СКЛАДАЙТЕ ПОЗИЧКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ І ЗАКРІПЛЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТИ ГАЛИЦЬКОЇ ДЕРЖАВИ

ДО УКРАЇНСЬКОГО ЗАГАЛУ В АМЕРИЦІ!

Подаємо до загального відома, що ми, низше підписані відпоручники Української Грецько-католицької Дієцезії, Українського Народного Союза і Провидіння, провірили спільно дня 15. грудня с. р. діловодство фінансового відділу Дипльоматичного Представництва Галицької Републики у Вашингтоні, Д. К., і знайшли все в як найкрасшім порядку.

Зазначуємо, що видатки місії обмежені до найконечнійших потреб, а вся зібрана готівка з Позички Національної Оборони відсилається до Правительства на руки Др. Евгена Петрушевича. Притім заявляємо, що всі ще дотепер розсівані н а к л е п и щодо лихого провадження фінансової господарки є під кождим оглядом безпідставні і ложні.

Вашингтон, Д. К., дня 15. грудня, 1921.

о. Лев Левицький. Семен Ядловський. Іван Борисевич.

ТРИ ДЕРЖАВИ ПОГОДИЛИСЯ НА ВЕЛИЧИНУ СВОЇХ ФЛЬОТ

ВАШІНҐТОН, 15. грудня. — Департамент стейту проголосив текст умови, яку зробили в справі величини своїх военних фльот Злучені Держави, Анґлія та Япан.

На основі сьої умови взаїмне відношеннє величин фльот сих трьох держав має остатися таке, як се пропонував на початку конференції секретар стейту Гюз. Значить анґлійська фльота має бути рівна щодо містоти всім кораблям американської, а японська має рівнатися тром пятим містоти анґлійської або американської фльоти.

В пляні однак зайшли рівночасно певні зміни. Як відомо, справа величини фльот була здержана на цілий майже місяць головно через опозицію Япану, котрий хотів задержати проти пляну Гюза недавно побудований военний корабель Муцу, в котрий інжинери вложили всі висліди послідних досвідів з великої війни, а передусім висліди анґлійсько-німецької битви коло Ютляндії. Остаточно Злучені Держави та Анґлія мусіли згодитися на пропозицію Япану і дозволити йому задержати Муцу під услівєм, що він згодиться знищити Сецу, великий военний корабель старшої системи. З огляду на те, що в наслідок сеї згоди тонажа (містота) дозволених Япанови кораблів підросла з 300,000 тон на 315,000 тон, Злучені Держави зажадали, щоби їм позволено завести певні зміни в первіснім пляні Гюза, а саме щоби їм дозволено докінчити кораблі Колорадо та Вашінґтон, які тепер уже на укінченню, а котрі після первісного пляну не мали уже бути докінчені, а на їх місце розібрати старшого типу кораблі Норт Дакота та Делавер, котрі після першого пляну Гюза мали бути задержані. В наслідок сих змін американська фльота на будучність буде виносити 525,000 тон. Щоби анґлійська фльота виносила тільки само, дозволено Анґлії задержати найновійший її корабель Гуд, а кромі сього побудувати ще один панцирник найновійшого типу так, щоби тонажа її фльоти виносила також 525,000 тон.

Поза тими змінами задержано майже усі пропозиції секретаря Гюза, отже передусім точку про здержанне будови дальших кораблів через десять літ (кромі виразно зґаданих в умові). Справа, однак, умови ще не покінчена, бо всі держави роблять сю умову зависиму від того, які фльоти задержуть Франція та Італія, з котрими тепер ідуть переговори.

ЯПАН МАВ ЗГОДИТИСЯ ВІДДАТИ ШАНТУНҐСЬКУ ЗЕЛІЗНИЦЮ ЗА ЗАПЛАТУ.

ВАШІНҐТОН, 15. грудня. — Япан мав згодитися на відкликанне своїх військ та властий з иктайської провінції Шантунґ, а Анґлія на віддане Вай-Гай-Вай. Китай мав зобовязатися заплатити Япанови 59 міліонів марок в золоті.

СЕНАТОР ПРОТИ ДОГОВОРУ В СПРАВІ ПОСІЛОСТИЙ НА ТИХОМУ ОКЕАНІ.

ВАШІНҐТОН, 15. грудня. — Буря проти договору чотирох держав в справі їх посілостий на Тихому Океані не втихає. Доказом сього була нова дебата в сенаті над сею справою. Сим разом сенатор Рід з Мезуре виголосив остру критику проти сеї умови.

В своїй промові сенатор заявив, що зменчення зоружень є лише вючком, котрий має перепачкувати згоду межи чотирома державами непомітно для населення Злучених Держав. Метою анґлійських та японських політиків на конференції являється, на думку Ріда, запевнити собі знов панованне на Тихому Океані зі шкодою для Злучених Держав. Сю ціль вони майже вже осягнули: Америка дала свій дозвіл на анґлійське панованне на морю на десять літ, а Япан дістав дозвіл на удержанне фльоти, яка є за велика в порівнанню до його богацтва і до числа його населення. Сенатор Рід виступав також остро проти того, що про угоду межи чотирома державами не дебатовано на отвертім засіданню конференції, але на тайних нарадах при замкнених дверах.

АМЕРИКАНСЬКА ФЕДЕРАЦІЯ ПРАЦІ ЗАКЛИКАЄ ЕВРОПЕЙСЬКИХ РОБІТНИКІВ ПОПЕРТИ ВАШІНҐТОНСЬКУ КОНФЕРЕНЦІЮ.

ВАШІНҐТОН, 15. грудня. — Самуель Ґомперс, як голова Американської Федерації Праці, оголосив нині публичний лист до европейських робітників, в котрім закликає їх поперти вашінґтонську конференцію в справі зменчення военних зоружень. Він підносить свою згоду з поглядами союза анґлійських юній, котрий також попер обмеженне видатків на війну, хоч воно війни не потрафить запобігти.

ЛАКАВТ МАЙНЕРІВ ШИРИТЬСЯ.

СКРЕНТОН, ПА., 15. грудня. — Застій в углевім промислі шириться. Наслідком сього щораз більше число компаній замикає свої копальні.

Межи инчим Темпел Ковл Ко. замкнула нині своїх шість шибів, через що викинула з роботи коло 4,000 робітників. Пенсилвенія енд Гилсайд Ковл енд Айерн Ко., котра заряджує шибами зелізниці Ірі, викинула з роботи коло 10,000 робітників. Загалом число майнерів в центрум атрацитового (твердого) вугля обчисляють на 22,000.

Робітники обжаловують богато компаній, що причиною викидання є не застій в промислі, а стремлінне компаній до обниження робітничої заплати.

ВИАРЕНДУВАЛИ ЗЕЛІЗНИЦЮ КОНДУКТОРОВИ.

Зелізницю Бет енд Земондспорт Рейлвей, котру 15 літ тому набула зелізниця Ірі, випущено недавно в аренду. Виарендовано її стаційному аґентови з Гемондспорт та одинокому кондукторови, якого зелізниця мала. Зелізниця має 9 миль довжини; побудовано її в 1875. році. Колись вона робила добрий бизнес, але прихід автомобілів попсував се. Минувшого року зелізниця мала приходу 49,540 долярів, розходів 40,792. Коли відтягнути податки, лишався недобір в сумі 204 долярів.

ІТАЛІЙСЬКІ ЕМІҐРАНТИ ПОСИЛАЮТЬ ГРОШІ ДО ДОМУ.

Римський „Болетіно делля Еміґраціоне", місячний бюлетен Італійської Еміґраційної Комісії, обчислює що на протязі 1920-ого року еміґранти з Італії прислали до рідного краю звиш 980 міліонів лірів, значить по тогорічному курсу приблизно 48 міліонів долярів. 878 міліонів лірів або-ж 90 процентів цілої суми прийшло з Злучених Держав, 39 міліонів з Канади, 33 міліони з Арґентини, 27 міліонів з Бразилії, решта з инших країв. Стільки-ж, коли не більше, грошей вислали італійські еміґранти до дому і в попернім році 1919, тільки курс італійських грошей був тоді більше як в двоє висший, так що одержана в Італії менша.

БОРОТЬБА ПАРТІЙ В ПОЛЬЩІ.

Полеміка в пресі з приводу виленського питання продовжується. Через те що уряд Поніковського одержав у соймі незначну більшість (лише 13 голосів) і то дякуючи особистим впливам Пілсудского, то знову виникає небезпека міністерського кризису, тим більше що урядова більшість склалася в соймі лише після того, як еврейська фракція рішила голосувати за довірря урядові. Пілсудскі навпаки почуває себе побідником. В Ліді, в офіцерському казино, Пілсудскі заявив, що обіцянку, яку він дав в 1919 р., він виконає. Як син виленської землі, він подав свій голос мечем. Він і тепер готовий боронити зброєю рішення виленським населенням питання, про прилучення до Польщі.

ВЕЛИКИЙ УКРАЇНСЬКИЙ КОНЦЕРТ БУДЕ СЕЇ СУБОТИ ВЕЧЕРОМ В НЮ ЙОРКУ ЗАХОДОМ COMMONWEALTH CENTRE.

Сеї суботи, дня 17. с. м., о годині 8.15 вечір буде в Ню Йорку у величавій галі новозбудованого дому „Тавн Гол" в осередку Ню Йорку при 43-тій улиці (113 Вест 43-тя улиця, недалеко Таймс Сквер) концерт української музики заходом американського тов-а „Каммонвелт Сентер".

В концерті візьме участь український хор з Пасейку, Н. Дж., український діточий хор з Джерзи Сіті, Н. Дж., українська сполучена банда, а також виступлять солісти і другі артисти. Також буде український танець. Концерт буде під проводом трох диригентів.

Концерт уладжений заходами американської інституції для обзнакомлення американської публики з українською музикою, але прибути на нього повинні також нюйорські й доокличні Українці, бо се дуже рідка нагода побачити український концерт уладжений заходом Американців для Американців.

Тикети можна дістати при касі. Ціна тикетів: $2, $1.50 і $1.00.

УРЯДОВЦІ-УКРАЇНЦІ МАЮТЬ БУТИ УСУНЕНІ.

Зїзд делеґатів урядовців державних Тернопільського повіту, ухвалив м. ин. жадати від влади усунення з місць усіх урядовців, котрі підчас послідньої конскрипції не вважали себе „обивателями Ржечипосполітої".

ПОЛЬСЬКИЙ АНТИСЕМІТИЗМ.

Як повідмляє „Еврейская Трибуна" в ч. 98. зїзд польських ремісників виніс резолюцію, яка домагається виключення жидівських дітей із технічних шкіл, а також заборону доступу в Польщу жидівським утікачам із Росії.

НЕВДАЛА КРАДІЖ В КОНСУМІ В „ДНІСТРІ" У ЛЬВОВІ.

Дня 15. падолиста вечером закрались невідомі особи до консуму товариства „Дністер" з заміром крадіжі. Та сторож запримітив їх. Двох втікло, одного арештовано. Консум лишився ненарушений, бо приготовані до „транспорту" товари не могли бути винесені поза брами „Дністра".

КОНҐРЕС АНҐЛІЙСЬКИХ ТРЕЙДІВ-ЮНІСТІВ

В Лондонській Робітничій Ґазеті (Лейбор Ґазет) поміщено повне звідомлення з послідного „53-ого Річного Конґресу Промислових Юніонів Великої Британії", що відбувся сеї осени в місті Кардіф. В конґресі принимало участь 823 делеґатів заступаючих 6,389,123 робітників; від попередного конґресу число членів в юніонах зменшилося на сто тисяч.

Головним предметом нарад була справа безробіття. В одноголосно принятій резолюції конґрес заявив, що держава має повинність постаратись о працю або відповідне удержання для кождого робітника, що хоче працювати, і що парлямент повинен негайно зібратися та вести в життя проєкти роботи для всіх. Для осягнення тої цілі конґрес доручив своїй ґенеральній раді кооперувати з політичним представництвом робітничого руху.

В другій резолюції конґрес заявився за Вашінґтонську конференцію в справі розоружения і окремо ще раз висказав спочуття російському народови та уповажнив ґенеральну раду конґресу „ужити всеї сили орґанізованого британського робітництва" для того, аби анґлійське правительство достарчило Росії медичних засобів, сирих матеріялів та грошевих кредитів.

Конґрес приняв конституцію спільної національної ради анґлійського робітництва, яка має складатися з ґенеральної ради трейд-юніонного конґресу, екзекутивного комітету Робітничої Партії і робітничих представників в парляменті.

НЕЗАКОННІ ПРЕТЕНЗІЇ ПОЛЯКІВ

Декретом головнокомандуючого Середньої Литви під ч. 349. було наказано Єпархіяльній Раді, передати державі 10 будинків ніби конфіскованих в 1864. р. московським урядом.

До числа цих будинків належав також дім на Остробрамській ч. 9. (Троїцький монастир) де нині міститься білоруська ґімназія й инші білоруські інституції.

Церков св. Тройці і дім збудовані коштами князя Константина Острозького в 1513. р. і є історичною памяткою білоруської старовини.

Єпархіяльна Рада має документи про те, що названі будинки ніколи ні були конфісковані й опротестувала декрет як незаконний.

ІМОН ДЕ ВАЛЕРА ПОТЕРПІВ ПЕРШУ НЕВДАЧУ В ІРЛЯНДСЬКОМУ ПАРЛЯМЕНТІ

ПРИКЛОННИКИ ЛОНДОНСЬКОГО ДОГОВОРУ МАЮТЬ В ІРЛЯНДСЬКОМУ ПАРЛЯМЕНТІ ЗНАЧНУ БІЛЬШІСТЬ І СПОДІВАЮТЬСЯ ЗАТВЕРДЖЕННЯ ДОГОВОРУ В СЮ СУБОТУ.

ДАБЛИН, столиця Ірляндії, 15. грудня. — В першому пробному голосованню над справою лондонського британсько-ірляндського договору в ріляндському революційному парляменті (двол ерін) Імон де Валера потерпів першу невдачу.

Він заявив своє невдоволеннє з формули присяги, яку ірляндські делегати приняли на лондонській конференції яко присягу для ірляндських горожан, і від себе предложив нову форму, яку радив приняти на місце тамтої. При голосованню його внесеннє впало великою більшостю голосів.

Се голосованнє ясно показало, що шин-фейнери, котрі є за договором, мають велику перевагу в ірляндському парляменті, щоби затвердити лондонський договір.

Сподіваються, що справа затвердження лондонського договору прийде в ірляндському парляменті в сю суботу, та що він його затвердить значною більшостю голосів.

СУПЕРЕЧКА В ІРЛЯНДІЇ НАД СПРАВОЮ ЛОНДОНСЬКОГО ДОГОВОРУ ТРИВАЄ ДАЛІ.

ДАБЛИН, столиця Ірляндії, 15. грудня. — Тайна сесія ірляндського революційного парляменту (двол ерін) продовжалася далі. Суперечка ізза ріжниці поглядів на справу лондонського договору в ірляндському міністерському кабінеті була найбільшою перепоною для вияснення ситуації.

Міжтим ірляндське громадянство і преса виявляють своє невдоволеннє ізза опізнювання вирішення сього важного діла.

АНҐЛІЙСЬКІ ПАРТІЇ ЗА ПРИНЯТТЄМ ІРЛЯНДСЬКОГО ДОГОВОРУ.

ЛОНДОН, 15. грудня. — В палаті громад (низшій палаті британського парляменту) заявився Г. Г. Есквит, провідник лібералів, і Бонар Ло, провідник юніоністів (консерватистів) за приняттєм лондонського анґлійсько-ірляндського договору.

ОЛСТЕРЦІ ВПЕРТО ПРОТИ ІРЛЯНДСЬКОЇ ВІЛЬНОЇ ДЕРЖАВИ.

БЕЛФАСТ, столиця Олстеру (північної Ірляндії), 15. грудня. — Премієр олстерського міністерського кабінету сер Джеймс Крейґ, виїхав до Лондону представити премієрови Ллойдови Джорджови й усьому британському парляментови причини, ізза яких самоуправний Олстер не хоче признати своєї злуки з Ірляндською Вільною Державою.

ІТАЛІЯ ХОЧЕ ПЕРЕМІНИ ЛІҐИ НАРОДІВ НА БІЛЬШЕ ДЕМОКРАТИЧНУ.

РИМ, столиця Італії, 15. грудня. — В італійському парляменті предложено проєкт закона, який пропонує зміни в Лізі Народів, в той спосіб — як кажеться в проєкті, — щоби її конституція і діяльність поступали згідно із змаганнями демократії.

Проєкт закона звучить:

З уваги, що повага Ліґи Народів залежить від довіря народа до неї, правительство повинно подбати про такі зміни в статуті Ліґи, які доконали би згідности її конституції і діяльности із стремліннями демократії".

МОСКОВСЬКИЙ БОЛЬШЕВИЦЬКИ ПРОЛЄТАРСЬКИЙ УРЯД ВОЗИТЬ ЗОЛОТО, ДІЯМАНТИ, РУБІНИ Й ИНШІ ДОРОГІ КАМІНІ ПОЛЬСЬКИМ ПАНАМ ДО ВАРШАВИ.

ВАРШАВА, столиця Польщі, 15. грудня. — Російське большевицьке парвительство прислало нині до Варшави першу рату „военного відшкодовання", згідно з умовою з Риґи, з 18. марта с. р.

Сю рату зложили большевики в золоті і діямантах та інших дорогих камінях, у загальній вартости 50 міліярдів (біліонів) польських марок.

Золото, діяманти, рубіни й инші дорогі камінї привезено сюди в 100 пачках окремим поїздом під військовою охороною.

Золото в штабах, яке одержали Поляки від московських большевиків, важить 1,280 фунтів. Се є перша значнійша золота резерва Польщі.

Польські фінансові „знавці" заповідають, що золото, діяманти і рубіни від большевиків і нові податки ві дпласности, які польський уряд тепер хоче наложити на населенне, дасть змогу покрити всі внутрішні довги Польщі. Загалом сподіваються ,що Польща стягне тепер з населення при помочі нового податку суму 80 біліонів польських марок.

Фінансісти у Варшаві обчисляють, що досі польський уряд вже надрукував і пустив в обіг 200,000,000,000 (двісті біліонів) паперових польських марок. З того майже половину сподівається стягнути до своєї каси при помочі тільки одного нового податку на населенне.

УКРАЇНЦІ В АМЕРИЦІ!
БОРОНІТЬ РІДНИЙ КРАЙ!
КУПУЙТЕ БОНДИ ПОЗИЧКИ ГАЛИЦЬКОГО УКРАЇНСЬКОГО ПРАВИТЕЛЬСТВА!

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign ond Jersey City Rates.		В Джерзи Сити і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ПОЛЬСЬКА ПЕРФІДІЯ І ПРОВОКАЦІЯ.

Польські законодавці у Варшаві ухвалили так званий проти-комуністичний закон. Закон стилізований дуже остро; за намагання змінити уряд на большевицький лад назначена кара смерти. Само приготовання до таких змагань карається карою вязниці до 20 літ. Суд навіть не буде мав права установляти кари; вона буде спадати на виновника автоматично, як лише суд рішить про його вину.

На перший погляд ока моглоб здаватися, що маємо до діла з яскравим але нерідким приміром польської національної глупоти. Звичайно, в острих карах проти большевиків є тільки політичного розуму, що в карі на якенебудь друге політичне переконання. Моглоби здаватися, що законодателі виходили зі застарілого переконання, що буком, муками, знущанями або шибеницею можна задушити якунебудь думку. Моглоб здаватися, що бувальщина не навчила польських послів навіть тілько, що всякі переслідувані переконання, релігійні, політичні, чи які инчі, тим більше поширялися, чим більше їх переслідувано. Моглоби здаватися, що польські посли в своїй загорілости проти большевизму допускаються такої самої глупоти, якої большевики допускаються в своїй закуріченості проти всіх, хто не приймає їх поглядів.

Се все однак може лише так здаватися. На ділі польські законодавці не такі дурні, якби могло здаватися з їх вчинків. Закон проти большевиків вимірений не проти большевиків. Польських большевиків він навіть не нарушить, бо польські большевики (яких один чоловік може почислити на своїх пальцях навіть не роззуваючися) сидять собі спокійно в Москві, Відни та Дітройті. Протибольшевицький закон навіть не вимірений проти большевиків. Польські політики на одного заміряються, а другого хочуть поцілити. Хто саме являється метою, на се вказують арештовання „комуністів" з катедри св. Юра у Львові. Українські діячі, які не покинули ще надії вратувати галицької України з рук Ляшви, отсе ті комуністи, проти котрих вимірений „антикомуністичний" закон. „Комуніста" буде пізнаватися не по комуністичних поглядах, але по тім, що він не хоче належати до Польщі. Кримінали та засуди смерти за комунізм будуть сипатися на українських діячів, яким до комунізму так далеко, як від неба до землі або „українським" комуністам до українства. Щоби се можна зробити, то закон проти комунізму зроблено таким широким, елястичним та гнучким, що під комунізмом можна розуміти все, що судді забагнеться. Навіть кивнення палцем в чоботі в присутности ляцького жандарма або чихнення перед польською пропінацією можна буде підтягнути під категорію комунізму.

Політична основа та ціль закона очивидна. Польський уряд буде тепер міг арештувати, тягати по судах, запроторювати по тюрмах та вішати на шибеницях всякого Українця, котрий чим небудь проявить свою незгідність з ляцьким ярмом. Не лише в нутрі держави думають Ляхи зробити собі великий тріємф сим законом. Ще більших побід сподіються вони поза границями. Польський уряд добре тямить, якто він піддурив Вилсона та аліянтських політиків страхопудом большевизму і наклонив їх віддати собі Східну Галичину під заряд буцімто в цили ратовання її перед большевицькою окупацією. Ляцьке панованне послідними часами почало рватися. Ріжні признаки на політичному овиді вказували Полякам недвозначно, що їх влада над краєм може незадовго скінчитися. Світ кілька разів дав їм до пізнання в дуже прикрий спосіб, що він вже розуміється на польській перфідії, що він знає, що Польща видурила Східну Галичину обманом, шахрайством, облудою. Тепер Польща ратується, чим може, щоби задержати при собі Східну Галичину. Межи инчим вона хоче піддержати перед світом брехню, що галицькі Українці се дійсно большевики, за яких Падеревський і Дмовський їх представляли на париській конференції. В тій цили ухвалюється тепер закон, який називається законом проти комуністів, а котрий означує комунізм так широко, що се не є просто ніяким означенням. В тій цили польські провокатори уряджують в церкві св. Юра комуністичний зїзд. Польський суд очевидно потвердить комуністичні погляди каноників, які не то від большевизму, але навіть галицького радикалізму цуралися як від сатани. Сей суд не буде перший і послідний. Всі засуди польських судів буде розносити преса, кореспонденційні бюра, посольства. Перед світом буде представлятися Східну Галичину як найдалі на захід висунене гніздо комунізму. Українці будуть гинути в кримiналах та на шибеницях. Большевики будуть мати незаслужені лаври геройства та пальми мучеництва. А при помоги сего всего Ляшня сподіється задержати далі своє панування над українським народом Східної Галичини.

Польська політика така ясна, що не треба великого політичного розуму, щоби добачити, до чого вона веде. Та хоч вона ясна нам, вона може не бути ясна чужим. Тому Українці мусять стерегтися, щоби ляцька провокаційна політика на ніщо не здалася.

ПІД КОЛЕСАМИ РЕАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ.

I.

Німеччина, Совітська Росія і Україна. — Політика без сентиментів. — Німецькі концесії на Україні.

(Від спеціяльного кореспондента „Свободи").

Гіркими, але правдивим словом обмовилась цими днями празька „Трибуна" з приводу заключення чесько-польської умови. „Треба жалувати, — писала вона, — нещасного українського народу, що попав під колеса реальної політики". Та хоч „Трибуні" і жалко „нещасного українського народу", а все інтереси реальної політики їй близчі і милійші. Тому чеський руяд, який говорить устами „Трибуни", проголосив свою „незаінтересованість" у справі Східної Галичини й зобовязався видалити зі своєї теріторії немилі Польщі українські організації, аби забезпечити собі вільну торговлю з Польщею, а через її голову — з Совітською Росією.

Ще з більшою вітвертістю провадить нині реальну політику Німеччина. Чежи хоч крокодилячі сльози проливають над „нещасним українським народом", Німці-ж і того не роблять. Це колись — „за царя Гороха, як людей було троха" — Німці славилися своєю сентіментальністю. Нині від тої мягкодушности й сліду не лишилося. Думається, що в цілім світі нема тепер народу більш „тверезого", сухого й вузькопрактичного, як Німці. Сціпивши зуби й стиснувши кулаки сліпо йти до мети — ось одинока в нинішнім часі німецька політична мудрість.

Перед кількома місяцами я вже писав, що оріентація на самостійну Україну потроху починає тратити ґрунт у німецьких кругах. За останні місяці українські фонди в Німеччині ще більше впали. І не через те, що Німеччина ставилася-б вороже **до самої ідеї** української самостійности. Ще менше через те, що Німеччина мала-б особливу сімпатію до Совітської Росії. Противно, Німеччина добре знає, що самостійна Україна лежить у сфері її інтересів, як найкраща противага для Польщі. Большевизм сам по собі не може бути приємним для Німеччини вже через одно те, що ні в одній державі буржуазія ще не мала такої сили, як у сучасній Німеччині, хоч про людське око соціялістам тут ще дозволяється робити те... що дозволить буржуазія.

Але ота клята реальна політика! Вона примушує числитися не з тим, що може бути й чого хочеться, а з тим, що є. А є могутня німецька промисловість, яка мусить десь збувати свої вироби. Є далі теріторія бувшої Росії, яка в тих виробах має гостру, пекучу потребу. І є нарешті на тій теріторії бувшої Росії большевицький уряд — неприємний, шкідливий, небезпечний, зненавиджений, — але з ним дається робити інтереси. Висновок? Треба перти цілою силою пари.

І Німеччина пре. Той „Дранг нах Остен" натиск на Схід), про який так багато говорилося в роках перед світовою війною, є дитячою забавкою в порівнанню з ним, що діється тепер. Тоді Росія ще мала відпорну силу, тепер вона лежить безпорадна й безпомічна. Хто хоче, може прийти у взяти її, при одній тільки умові: треба визнати совітський уряд. Сказав же ще премудрий французький король Генріх четвертий у році 1593, що за Париж можна заплатити службою Божою („Paris vaut bien une messe") — і перейшов у католицтво, здобувши тим Париж. Згодилися й Німці визнати совітський уряд — аби тим здобути Росію.

Здобути вони її ще не здобули, бо з большевиками всетаки не так легко мати діло. Та й платити вони не мають чим, а Німці на-борг большевикам не дають. Але процес здобування Росії провадиться з боку Німеччини з цілою можливою енергією. І не можна не зазначити, що де-яких успіхів на цім полі вже осягнено.

Перечислимо де-які з цих успіхів. Фірма Haw Propella Co. в Берліні робить для Росії **літаки й кулемети.** Фабрика хліборобських машин Ланца в Мангеймі дістала від сов. уряду замовлення на **молотилки** на кілька міліонів марок. Фабрики Крупа в Есені, Таномаг у Ганновері та инші дістали замовлення на **700 локомотивів,** причім перша партія готових машин вже дійшла до Росії й її пущено в роботу. Відома Гамбурсько-Американська паро-плавна компанія („Гапаг") дістала монополію на цілий німецько-російський **торговельний транспорт.**

Про зростаючий вплив Німеччини в сов. Росії пише московський кореспондент римської часописи „Мессаджеро" в слідуючих словах: „Німецький вплив у Росії зростає страшенно. Всюди чути німецьку мову. По книгарнях лежать німецькі книжки, на вулицях розліплюються німецькі плакати, вже навіть виходить німецька часопись. Все показує, що німецький капіталізм енергійно здобуває тут позиції"...

Німеччина не тільки **ввозить** до Росії, вона ще умудряється звідти де-що **вивозити.** Недавно в Липську відбувся перший від початку війни аукціон привезених сов. урядом **цінних футрів;** продано було на 81 міл. марок. Слідуючий аукціон має відбутися в місяці січні. Далі до Німеччини вже привезено з Росії кілька партій **лісу.** Але найважнійшим під цим оглядом здобутком є одержана Німеччиною монополія на **вивіз із Росії старого металу.** Що монополію дістала фірма Леві і Ко. в Берліні, яка утворила для сеї цілі особливу спілку при участи большевицького торговельного представника в Берліні п. Стомонякова.

Щоб пояснити значіне останнього здобутку, треба сказати, що большевики, не маючи вже золота для закордонних закупок і для революційної пропаганди, ще весною сього року **постановили спльондрувати всі фабрики й продати як старе залізо всі машини, залишивши тільки не, що потрібно для роблення зброї та військового матеріялу.** Для будучности російської (і української) промисловости це повна й цілковита катастрофа. Але що большевикам до будучности! Їм треба тільки „протриматись" — а там якось-то вже буде. А Німцям то вода на їх млин. Перше те, що вони, стративши Ельзас і Лотарингію, а тепер і Горішній Шлеск, мають обмаль металю, так що російський старий метать їм дуже добре здається. А друге — то їм навіть вигіднійше, що сама змога до відбудовання російської промисловости зникла, бо тим лекше їм тоді буде економічно запанувати над Росією.

Україна в цих трансакціях відограє дуже сумну й чисто пасивну ролю. Німці й большевики тут найкраще зійшлися думками, що **з України треба здерти, що й скільки можна.** Большевики так думають і роблять, виходячи з того переконання, що їхня влада на Україні взагалі не втримається й що рано чи пізно доведеться цей край опустити. А Німеччина хоче так чи инакше — під большевицькою владою чи самостійно — бачити Україну ослабленою й залежною від німецького капіталу.

Тому починається **великий випродаж України.** Насамперед беруться до найбільш ласого й принадного шматка — до **Донецького басейну** з його безмірними мінеральними багацтвами. Переговори про концесії в Донецькім басейні про людське око ведуться з німецькими гірничими робітниками, але ясна річ, що за спиною тих робітників стоять великі німецькі промисловці й капіталісти. Далі в німецькі руки віддаються найбільші на Україні **металюрґічні фабрики:** Петрівська, Макіївська й Юзівська; провадження цих фабрик утворено сіндікат „Югосталь".

Варто також згадати про те, що німецьким промисловцям дозволено скуповувати на Україні й вивозити до Німеччини **худобу.** Нарешті, німецьким колоністам на Україні дозволено брати в аренду фабрики, вивозити продукти закордон і привозити все потрібне з закордону, причім їх офіціяльно запевнено, що **ніяка реквізиція, конфіскація чи инша заборона цим товарам не загрожує.** Це також дуже характеристично, бо ні українським хліборобам, ні українським кооперативам большевики таких льгот і полегкостей не дають і ні за-що не дадуть.

Німеччина, таким чином, стає твердою ногою в Росії і на Україні, або, краще сказати — хоче стати. Бо ті успіхи, яких вона досі осягнула, дуже нагадують „успіхи" тих панків, що таскають з пожежі все, що попадеться під руку, користуючись відсутністю чи непритомністю господаря будинку. Не знати, як з Росією, а господар України прийде до притомности й випростається зпід колеса реальної політики. Як би тоді не справдилося на Німеччині давне слово, що хто сіє вітер, той піжне бурю.

Берлін, 21. листопаду.

Радімин.

ГРАБІЖНИКИ.

(Від власного кореспондента).

В польськім соймі велася дебата, коли треба закінчити теперішний сойм і розписати нові вибори. Має се статися десь в марті 1922 р., але перед тим сойм має ще ухвалити цілий ряд законів.

В згаданій дебаті посол **Ратай** (людовець) зазначив, що перед новими виборами треба постаратися за полагодженне справи „всходней Малопольскі" (так польські грабіжники назвали українську Галичину, щоб не пізнати, що се українська земля!), щоб і там можна було перевести вибори.

На се посол **Ґломбіньскі** (вшехполяк) заявив: „Сойм треба як найшвидше розвязати. Управильненне справи „всходней Малопольскі" **не є** конечністю, **ми повинні там правити як у себе дома".**

До сеї його думки прилучився посол **Стапіньскі** (радикальний людовець), заявляючи: „Українське населеннє **брало участь в списі населення** „ве всходней Малопольсце", отже так само візьме участь в виборах до сойму".

Так говорять про заграблену українську землю польські грабіжники в своїм соймі. Найбезличнійша є заява Стапіньского. Він добре знає, що треба було цілої армії війська й жандармерії, щоби перевести спис населення в українській Галичині, що люди тікали від сього спису в ліси, що спис переводили польські власти арештуючи, рабуючи, стріляючи українське населеннє. І він сміє говорити, що українське населенне взяло участь в списі!

Чи так само польське військо й жандарми будуть машиновими карабінами гнати українське населенне до виборів до польського сойму?

• • •

Поляки у Львові святкували „роковини здобуття Львова", себто загарбання Львова від його споконвічного володаря, українського народу.

На увагу заслугує ухвала „оборонців Львова", себто організації тих польських повстанців, які в падолисті 1918 р. підняли боротьбу проти української влади. В сій ухвалі сказано, що справа вічної приналежности загарбаного українського краю є запечатана і ніхто не сміє до сеї справи мішатися. Далі — що тільки від волі польського народу, виявленої в польськім соймі залежить, який лад має бути в українській Галичині.

Польський нарід — пан, який має рішати, а український — раб, який має слухати.

Так думають польські грабіжники.

Та ще безличнійші від сього цинізму польських грабіжників є статті польської преси, в яких вона загарбанне української землі старається представити як побіду „польської культури" над „українським варварством".

Так прим. львівська „Ґазета Вечорна" пише, що те, що Українці втратили Львів і Галичину, свідчить, що вони недорсли до права самовизначення; те знов, що Поляки здобули Львів і українську Галичину, свідчить про польську культурну зрілість.

Польські ґрабіжники добре знають, що побили нас **чисельною перевагою,** бо на такий малий край, як українська Галичина, пішло війною військо не тільки з цілої Польщі, але також з Франції (армія Галлера). Одначе грабіжник в глибині душі таки чує, що він є грабіжник, і тому старається прикрасити своє грабіжництво „вищою ідеєю".

• • •

„Ми повинні правити в українській Галичині як у себе дома!" — сказав посол Ґломбіньскі. Сі слова є просто кпинами зі всіх заяв великих держав антанти, які кажуть, що їм прислугує право рішити справу української Галичини.

Та Поляки можуть собі кпити з великих держав антанти, коли бачуть, що ті, віддавши їй українську Галичину на поталу, вже третій рік спокійно позволяють, щоб Польща катувала чотири міліони українського народу.

За се катуванне паде відповідальність не тільки на грабіжника, але також ще більше на того, хто, взявшися заводити новий лад на світі, лад, опертий на Праві, Справедливости (так голосили великі держави антанти!), позволяє польським грабіжникам катувати український нарід.

Прага, 28. падолиста 1921.

Др. Михайло Лозинський.

БОРОТЬБА ЗА ФОРМУ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ В НІМЕЧЧИНІ.

(Від спеціяльного кореспондента „Свободи").

Здається, що у взаєминах між аліянтами настає час, коли хтось з бувших аліянтів спробує — визискати Німеччину для своїх цілей. Це відразу змінилоб образ европейської політичної шахівниці. І тому треба уважно слідити за розвитком політичної думки в Німеччині. о від цего в неоднім напрямі залежить хід дальших політичних подій в Европі.

До голосів, які дуже виразно говорять про це, що діється в душах великої групи німецьких діячів, належить цікава стаття Е. фон Цедвіца, оповіщена у всенімецькім дневнику „Д. О." „Тагес Цайтунг".

Зміст її такий:

У творі Бліьова „Німецька Політика" є таке місце: „Ми Німці — нарід найбільше вчений і при тім найбільше здатний до війни. Ми доказали визначних річий у всіх науках і штуках. Найбільші фільософи, поети й музики — це Німці. Тепер стоїмо на першім місци в природних науках і майже на всіх полях техніки. Кромі господарського розвитку. І якже можете дивуватися, що ми — **політичні осли?!** Адже бодай в однім напрямі мусимо мати недостачі..."

Які це були недостачі, показала щойно світова війна (й те, що по ній наступило). **Політична незрілість** німецького народу показалася в цілій наготі. Вказує на неї й крик за сильним проводом та скарги, що не приходить „міцний муж". Але він не може прийти. Не може прийти такий, щоб усіх зірвав і попровадив до одної мети, бо **занечистили йому шлях хабазя ріжних теорій і партійні міжусобиці та свари, нерозуміння й дрібничковість.**

У такій атмосфері не можуть вирости правдиві провідники народа, — тільки всякі дрібні кар'єристи, яких знанне складається з баламутних неясностей. Вони, зібранішися в державній раді, ширили язиками з нутра тої ради незадоволенне й недовіря, вносили розбрат і неспокій у власний нарід, — аж поки весь нарід не втратив віри у свої сили.

Так прийшло те, що мусіло прийти: на верх вилізли люди, якими комендували чужинці! Підвпливом тих людців повірили Німці у пусті фрази всяких „поступовців", які були гаслами ворогів, позбулися всего, що робило Німеччину великою й могутною і — ждали на новий рай. Чи був де який нарід аж так політично незрілий?

По наказу своїх ворогів Німеччина завела у себе демократію. Ту демократію, яка століттями виростала в Анґлії й Америці, але в Німеччині не мала ґрунту, бо німецька минувшин ане приготовила його. **Ми Німці можемо не стидаючись сказати, що наш нарід ніколи не міг і не хотів сам собою правити,** бо він привик був до того, що його князі були його провідниками і їх проводови безумовно довіряв. А ті князі сповняли свої обовязки як слід і виводили німецький нарід з неодного нещастя. А щоби й тепер не випровадили вони народу з цего нещастя, цего треба було ворогам Німеччини. **Нові** провідники німецького народа мали думки й погляди такі самі як вороги...

Хто хотів напевно заставити Німцям дорогу до нового розвитку, той мусів наперед скинути старих провідників німецького народа. **Щойно череді, позбавленій дійсного проводу, можна було накинути те, чого не принявби ніякий инший нарід світа.**

З тих причин **зроблено** революцію в 1918 р., яка зіпхнула німецький нарід з його шляху й позбавила зброї та оборони. Коли вже по Вілсоні можна було бачити, що варта людина, яка зійде зі **свого** шляху, — то щож говорити про масу людей, про цілий нарід, зіпханий нагло на інакший шлях розвитку! Навіть Клемансо отверто заявив, що для Німців лучша всяка инша форма влади, ніж теперішня. І якраз тому дали Німцям републиканську форму влади, що вона для Німців недобра! Републики Німці ніколи не мали, а до того прийшла вона до них тепер, у найсумнійшій хвилі їх історії, накинена ворогами, які, як нищителі німецького народу, викликають тільки ненависть до себе.

Вороги добре знали, що дають Німцям, накидаючи їм републику: стара пристрасть Німців до внутрішнього жертя між собою віджила з републикою на ново й унеможливляє зібранне до купи внутрішних сил народу. Адже ясне тут одно: що німецька революція 1918 р., яка „принесла" републику, не вийшла з переконання німецького народа. Вона не була, як французька революція з 1789 р., виразом народньої пристрасти й сили, — тільки слабости й розбиття. Вона не була великим народним рухом, тільки ділом внутрішніх і зовнішних ворогів німецького народу, який тисячу літ розвивався природно під княжою формою влади.

Та революція знищила стару німецьку державу, але нової справжньої держави не побудовала, бо не могла. Вона віддала ворогам найбільше добро німецького народа, а свому народови дала тільки пусту надію на „рай". Те, що революція забрала йому, було овочем тисячелітнього розвитку і праці, а те, що дала — пустим квітком.

Німецька революція не дала влади німецькому народови, тільки партії і то такій партії, яка не розуміє найсумніщої години німецької історії, тільки намагається переводити в житте свої доґми.

А преціня народ проковтнув цю пигулу і випив напиток, який йому предложили, — випив у тій надії, що треба його тільки випити, аби зараз стати „републиканським". Випив і чесно почав приноровлюватися до нової форми влади, щоби переконати чужинців про свою добру волю і дістати від них допомогу при відбудові. Але дістав від них тільки ланьцюх упокорень, насильств і грабіжей, які продовжаються вже три роки. Наслідком того — нужда, голод, невольництво й упадок.

Щойно тепер починає німецький народ розуміти заслуги своїх князів, які сильною рукою довели були Німеччину до міцного розвитку.

Німецький нарід піддався републиці таксамо, як передтим цісареви. Одначе република видвигнула на верх багато демагогів, але ні одного державного мужа. Партія, яка зробила революцію, не могла позбутися своєї опозиційности й стати державною та **вести державну** політику, тільки дальше веде політику партійну. Замість будувати на тім, чого вже доконала попередна влада, як це зробили Французи в 1789 р., — провідники німецької републики почали передовсім лаяти й клеветати своїх попередників.

Але плазованнем і жебранинею перед дверми ворогів — не зросла ще в силу ні одна держава.

Німецькі републиканці панують тепер, **але вони не правлять.** В німецькій републиці фактично нема навіть демократії. Загал тільки балакає про ріжні справи, але не рішає про них. Про долю 60 міліонів Німців рішає горстка людей при замкнених дверах; вона робить „німецьку" політику в пивар-нях і на вулиці, не маючи ніякого почуття відповідальности за будучність свого народа! Відповідальність за це оставлено „обставинам", значить — ворогам!

Так у Німеччині демократи здискредитували демократію і навчили німецький народ, що найкраща демократія — це поставити на чоло держави о д н о г о, який поведе народ старим шляхом розвитку. Той о д е н, великий муж, не повстане зі сварні партій. Це діло народа — видвигнути його з себе. **Провідників не можна „вибрати", вони родяться з довіря народа і з потреби його.** Корони не можна припасувати до голови, — голова мусить пасувати до корони.

Чи прийде муж з такою головою? На це важке питання дає відповідь Ейнгардт у своїй „Дейтше ...." — „хто знає німецьку історію, той певний, що він прийде. Його діло спасення приготувати мають обовязок усі вірні й поважні люде в народі. Те, що вони мають зробити, називаються: політичне виховання народа, освіта в державнім дусі, народна самопоміч".

Подав **Др. Осип Назарук.**

З ПРИВОДУ ЧЕСЬКО-ПОЛЬСЬКОГО ДОГОВОРУ.

Віденський тижневик „Український Прапор" з 19. падолиста с. р. пише:

З дуже поважних чеських кругів одержуємо таку статю:

Після заключення чесько-польського торговельного договору очікувалося й політичного. З тої причини не викликало оповіщеннє про доконаний факт ні сензації і більшої дискусії у світовій пресі.

Чехо-словацька держава потребує для свого могутнього промислу вілної дороги на схід. Будучність чехо-словацького промислу се одно з найважніщих державних питань. Нині він терпить через недостачу торгу й конкуренцію німецького. Німецький продукує ізза модернішого його урядження, його чисельної сили, а може й завдяки більшій дисципліні німецького робітника дотично платні, дешевійше від чеського. С факт і з ним треба було числитися. Тому чехо-словацький уряд, хотячи забезпечити будучність свого промислу — від нього залежить доля міліонів робітників і їх родин — отворив йому польський, а через Польщу й російсько-український торг. Торговельний договір з Польщею одержав загальне признанне чеської суспільности. Але Поляки домагалися заключення політичного договору як передумови введення в життє торговельного. Їм ходить про дрібні поправки границь головно на Спижу й на Ораві та про вільний перевіз муніції. Чехо-словацька держава, оперта на малій антанті, є в найліпшій гармонії з великою, а не маючи ніяких територіяльних аспірацій, не мусіла заключувати з Польщею політичного договору, тимбільше, що сей договір не має ніяких зобовязань про поміч збройну. Він являється лищ формальним покінченєм дотеперішнього напруження, яке полишила ще справа Тешина. Заключити договір треба було вже тому, щоб чимскорши війшов в життє торговельний. При сьому не можна забувати, що чехо-словацька держава бореться з деякими внутрішніми труднощами. Чехи се нарід справжніх демократів, словянських ідеалістів. Після скинення Габсбурґського гнету і його чорної реакції дав собі нарід конституцію, по якій празька Національна Рада є суверенна. Параґрафу 14. в чехословацькій державі нема, бо така інституція булаб проти народнього розуміння демократії. Таким робом державні конечности залежні виключно від признання їх Національною Радою. Німці мимо того, що мають на кождім полі забезпечені конституцією найширші права, замість віддячитися за те, що їх предки як іміґранти найшли на чеській землі працю й добрі умовини життя, неґують прямо державу, відмовляють їй при кождій нагоді своїх голосів. Їх союзниками в тім напрямі є Мадяри та комуністи. Ся опозиція числом дуже сильна. Вона спричинювала нераз непевне положенне в Національній Раді, особливо, як деякі чесько-словацькі клюби з партійно-політичних мотивів переходили в опозицію; бо тоді не мало правительство потрібної більшости двох третин. По відчисленню голосів німецько-мадярсько-комуністичної опозиції мусять всі чеськословацькі партії бути „про", бо инакше держава не дісталаб свого буджету. Такий чисельний склад суверенної Національної Ради вимагає на завше коаліції всіх чеськословацьких партій, якої представником є нинішний кабінет Бенеша. Така ідеальна співпраця не може тревало вдержатись, бо се лежить в природі річи, що всі політичні партії в одній народній суспільности не можуть бути все правительственні. Ось внутрішні труднощі держави.

З огляду на ґеоґрафічне положенне та на вище згадану внутрішню державну проблему, приязнь з Польщею не може бути для Чехословаччини некорисна.

Приязнь з Польщею не означає неприязни з Україною. Чехословацький уряд памятає про місію чеського народу в словянськім світі й коштом Українців умови з Польщею не заключивби. І дійсно в договорі нема ніякої протиукраїнскої точки. Розвязанне табору в Нім. Ябліннім переведено більше з оглядів адміністративно-щадничих, як політичних. Заснованне українського університету в Празі є найліпшим доказом, що Українці в чеськім народі мають симпатії. Справа самостійної Галичини в тім розумінню, щоб чеська дорога на схід ішла Словаччину, а потім через самостійну Зах. Україну (Галичину), була в міродатних кругах вентильована і всеще є актуальна.

Для орентації подаю дещо про політичне жите в Чехословаччині. Національно зовсім свідомі, культурно на уровені західньо-европейськім, Чехи були й лишилися важним чинником в життю народів Европи. Любов і пошана до народніх провідників та знанне власної історії виробили нарід також політично. Можна сказати, що кождий селянин і селянка знає докладно життєпись Коменського, Гуса, Паляцкого, Гавлічка й ин. та їх діла для чеського народу. Чехи мають гордо і твердо в памяти їх політичний заповіт. Народнє жите пливе в сильних филях, його виразом є дуже часті прилюдні торжества, яких так часто й густо в ніякім иншім краю Европи не можна побачити. Щодо політичного виробленя й загальної здібности, то Чехи з Чехії стоять вище від Чехів з Моравії. Мимо згаданих прикмет і освідомлення народу політична боротьба остра часто до безцеремонности. Найсильніщою партією є соціяльні демократи. Їх приклонники — се головно робітники. Визначніщі провідники: Тусар, один з найсвітлійших політиків в Чехословаччині, Габрман, Немец, Соукуп, Вінтер, Пік Томашек. Другого щодо чисельної сили партією є аґрарна (чеськословенська страна венкова). Приклонники партії — хлібороби і з ними звязані промислові круги, головно цукрові. З огляду на велике значінне земельної продукції має партія великі впливи, може й тому, що розмірно найбільше реальних, далекозорих політиків находиться в ній: Швегля, Станек, Сонтаґ, Горачек, Удржаль, Срдінко. Найвпливовіща, хоч чисельно невелика, є партія народньо-демократична, а саме тому, що тут зґрупована найбільша часть діяльної, дрібної інтеліґенції, великого капіталу, урядовців і Соколів. Одна з головних точок програми партії: орентація на Росію. Тут належать: Кралархи, Рашін, Франта, славнозвісний письменник і драматуґ Ірасек, Люкавски, відомий фінансіст Прайс, далі з моравської опозиції в тій партії (так званій партії „Лідових Новін" (дневник) Странски (батько з сином) і проф. університету Енґліш, людина европейської слави задля свого знання економічно-фінансових справ. Чесько-словацька „страна соціялістіцка", національні соціялісти, втратили на значінню і впливі мабуть тому, що від часу, як соціяльні демократи своєї програмової міжнародности вже сильно не підчеркуютх і йдуть з правительством, національні соціялісти мусіли втратити ґрунт. Їх програма тотожна з соц. демократичною, тільки сильно національна. Визначні провідники партії національно-соціялістичної: Кльофач, староста Праги Бакса, канцлер президента републики Самаль, Франке, Стжібрни; на листу партії вибраний також премієр Бенеш, але в партійно-політичнім життю участи не бере. Др. Бенеш має після президента Масарика зі всіх чеських політиків найбільше довіря й поважання в державі і його кандидатура на народньо-соціялістичну програму мала при виборах для партії неостане значінне. Комуністи, які після виступлення з соц.-дем. партії виступали довгий час як незалежні соціялісти, звязані з поводженнем російського більшевизму, тому тратять значінне рівночасно з відворотом і неуспіхом російського комунізму. Визначніщі провідники: Шмераль, Ванек (бувший староста Берна) і гарна, але віком, знаннем і в політиці молода пані Ґрімміхова. Клерикальна партія не найслабша, але хто знає історію і психіку чеського народу, не дивуватиметься, що вона має розмірно мало впливу й голосу в рішаючих справах. Правда в нинішнім загально-коаліційнім кабінеті Бенеша має вона два портфелі, але се лиш з огляду на клерикальну словацьку партію Глінки, котрий дотепер дуже кокетував з опозицію. Провідники о. Шрамек і Долянски. Офіціяльна назва партії, „страна лідова". Крім вище згаданих головних є кілька менших партій, які ґрупують коло себе відпавшу опозицію великих партій або заступають спеціяльні інтереси населення. Такою партією є „страна живностенска", себто партія малих продуцентів і торговців. Голова: посол Мильчох. Чеськословацька „соц-демократіцка одборніцка а займова страна" се маленька партія, ведена членом Національної Ради Броденким. Вона ґрупує всіх невдоволених людей з соціялістичних таборів „Срана працуїцего ліду", инакше „страна Модрачкова" се маленька партія, в котрій член Національної Ради Модрачек надає тон і програму.

На Словаччині партійно-політичне життє основно инакше і слабше, чим в Чехії. Головні причини: Словаки щодо освідомлення і просвіти остають далеко нище від Чехів, не мають ще відповідної скількости інтелігенції, є в більшости клерикальні. Тут партійно політичне житте ще молоде, участь народньої маси в нім щойно від істновання чесько-словацької републики. Мадярський гнет не дозволяв Словакам розвинути політичних крил і про участь народу в політичнім життю не було перед тим мови. Приступ до політики мали лиш богатші й незалежні люде, котрі ґрупувалися в місті Турчанський Св. Мартін; назва міста, хоч як се дивно, стала відтак програмою Словаків. Ясне, що ті відносини в републиці основно змінилися. Найбільшою партією на Словаччині є „народна і аґрарна страна". Провідники: Годжа, Шробар, Ботто. Силою їй дорівнює клерикальна партія з Глінкою і Юриґою на чолі. Соц.-демократи се третя більша партія. Кермують нею др. Марковіч, бувший редактор чесько-слов. орґану в Парижі і др. Дедер. Ще є мала партія, але з виглядами розвитку, яку заложив в літі с. р. сенатор др. Стодоля. Її програма тотожна з програмою народньо-аґрарної партії, лише з більшим акцентом словацькости. Вони поборюе централізм. Словаки в Національній Раді мають з Чехами одноцільні клюби, лише в справах Словаччини порозуміваються на міжпартійних конференціях у Братиславі, на яких усталють лінію своєї тактики.

Чисельний склад чесько-словацької Національної Ради по партіям такий: соц.-демократів 48 (Словаків 14), аґрарна партія 41 (Словаків 20), клерикальна 32 (Словаків 18), народні соціялісти 25 (Словак 1), комуністи 23 (Словаки 2), народні демократи 19 (Словаків 0), живностенска страна 7 (0), партія Бродецкого 4 (0), партія Модрачка 3 (Словаків 0). Леґіонери, які задля своїх заслуг для держави дістали вплив і голос в політичнім життю, мають свою орґанізацію. Тому, що вони повернули рік після переведення виборів, дістали в нинішній Національній Раді власних 4 послів (1 Словак).

Чеська преса відповідно до народньої освіти й політичної зрілости стоїть дуже високо. Є около 300 політичних часописів. Голвним центром є Прага і Берно, далі Мор. Острава й Пильзен. Кожде повітове місто має ґазету, сильніщі населенням навіть кілька. Подаю лише головні дневники у Празі й Берні.

До найліпших і найвпливовіщих дневників належать „Народні Лісти", головний орґан народньо-демократичної партії і дра Крамаржа (ред. Гайн), „Трібуна", безпартійний орґан, дуже поважний і добре редаґований (ред. Пероутка), „Право Ліду", головний орґан соц. демократів (ред. Стівін), „Народні Політика", неофіціяльний орґан народньо-демократичний з великим числом читачів (ред. Борски, бувший посол в Римі), „Венков" (край), головний орґан аґрарної партії, „Чеське Слово", головний орґан народніх соціялістів, „Час", бувший орґан Масарика, нині леґіонерів, з добрими зносинами з урядом закордонних справ і „Чесько-словенська Республика", офіціяльний орґан уряду. Се дневники тоном і змістом европейської міри. До слабших належать: „Руде Право", офіціяльний орґан комуністів, „Народні Демократіє", назва вказує партійну приналежність, клерикальний „Вечернік" і „28. Rijen" (28. жовтень), орґан члена Національної Ради Гудеца. В Берні найбільші: „Лідове Новіни", орґан народньо-демократичної моравської опозиції (ред Гайнріх). Добре редаґований, з великим числом закордонних кореспондентів і з огляду на те, що він на Моравії рівного собі не має, займає сей дневник поволи домінуюче становище і є тому найвпливовіщим в державі. До менших дневників належить: „Ровност", (комун., ред. Долежаль), „будоуцност" (народньо-соц. Скипаля), соц.-дем. „Страж Соціялізму" і клерикальний „День". Ось головні політичні ґазети в Празі й Берні. Замітити треба, що в лівій пресі, а саме між соц.- дем., нар.-соц. і комуністичною ведеться на тлі політичнім, а часто й особистім горяча, крайно безцеремонна боротьба. Словацька преса чисельно і змістом слаба. Лиш орґан бувшого міністра і члена Нац. Ради Годжи „Словенска Політика", щоденник, який виходить у Братиславі, стоїть на висоті завдання. Решта слабонька. В Ружомберку виходить „Словак", орґан Глінки, в Кошицях „Словенски Виход" (схід) пражського напрямку.

Володимир Островський.

БАТЬКО.

(ОПОВІДАННЯ).

I.

Омелько вже кілька день ходить замислений. Як звичайно, тяжко працює щоб підтримати нужденну господарку, зруйновану продподатками, реквізиціями та просто грабунками, — а душа наче покинула тіло і линє десь далеко — далеко.

Не сяє вона колишнім погожим світлом у тихих блакитних очах, не спалахує на устах колишньою спокійною усмішкою.

Навіть теплі погляди матері не викликають тих ніжних огників, що так любила спостерігати їх стара і що наповняли пустку її раненого серця. Раненого злою долею, яка забрала в неї навіки двох синів — козаків, що полягли в боях за волю України десь у невідомих могилах.

Її єдиною втіхою є Омелько.

Коли вона дивиться на нього, в її душі щось вдоїться: і жаль їй його, нещасного каліку і в той же час наче радіє вона з того, що втратив він руку в боях, бо тепер і зайди не чіпають його і до війська не піде і не загине, як брати...

Правда, знають вороги, що він був козаком скубуть їх господарку, останнє забирають. Але Омелько тепер з нею, й гояться її рани.

Але чого він сумний?

Вийде за клуню, стане, закурить циґарку, втягне в себе сірий дим наче хоче отруїти душу, а сам дивиться кудись у далечінь.

Дивится туди, де за спустілим полем вдягнувся в золото гомінливий ліс. Шепотить він про щось велике таємниче і нервово скидає з себе золотий осінній одяг, наче, той козак, що готується до бою.

Гомонить ліс, і цей гомін незбагненою луною відгукається в Омельчиній душі. Ворошиться в ній щось, пророкує, обіцяє...

Примітила мати, настрій сина. У нічній пітьмі, коли все засипає, довго думає вона, що сталося з синою: чи хто не покривдив його, чи хто не наврочив.

Примітив це й батько. І він теж думає, тільки про инше...

— Чув? — тихо й обережно питається старий, кивнувши головою на ліс.

— Та хто-ж не чує... Сама земля гомонить. Про це шепотить кождий кущ, кождий байрак. А хіба-ж ви не чуєте цього в своїй душі?...

— Але той... — боязко озирається старий, — чи багато-ж їх, чи зможуть?...

— Як усі захочемо, то й чудо зробимо...

— Так, та як би-ж усі захотіли...

Старий наче чогось перелякався:

А ти краще мовчи...

Мовчить батько з сином. Мовчать, як мовчить земля, степи, ліси. Але не мовчать їх обличча, їх очі, руки...

Мати стурбована.

— Чого він такий? — питається вона чоловіка.

— Хто? — ніби не розуміє батько.

— Та Омелько.

— Смутний? Не помітив. А врешті — хто його знає... Може власного щастя захотілося. Сама знаєш — каліка. Хто за нього піде...

— Ні, не те, — хитає головою стара мати, — бачу, що не те...

Проходить ще кілька день.

— Чув? — знову питається старий.

— Загуло... буде грім... повстання вже десь близько.

— А ти мовчи... Нічого тобі туди втручатися. Ти в нас один... Що з матірю буде?...

II

Підвівся чорнозем.

Підвівся і став на весь зріст. Загомонів у відповідь похмурий ліс. Свиснув степовий вітер.

І відгукнулись поля, кущі, байраки:

— Повстанці...

— І в нас повстанці.

— І всюди повстанці.

Наче з землі виросли сподівані, вимріяні.

Налетіли, як вихор. Дочиста вимели з села гнобителів народу, як мете вітер гниле листя та подорожне сміття.

Повтікали, хто встиг. А кому судилося — заплатив за кров невинних жертв своїм гидким життям.

Повстанці зайняли село.

— Де-ж наші? — питаються дядьки.

— Всюди...

— Скільки всіх?

— Як з вами, то вся Україна...

— Чи скоро прийде влада?...

— Вона прийшла вже і в ваших руках...

— А куди йдете?...

— Туди, де ще є ворог...

Так кажуть повстанці.

Вдивляються дядьки в їх залізні обличча, і щось росте у виснажених грудях.

— А но, погодуйте їх та дайте чого на дорогу...

Накинув вечір тінь на звільнене село. Поставив на варті дзвінкий та легкий спокій. Як у страсну суботу, обіцяє ніч якесь велике чудо. І радісно, і млосно на душі в селян...

— Невже вернулась воля? — гадають селяне, — невже так все й буде?

— Буде, буде... — шепотять могили десь у темряві далечини.

— Вари, стара, — каже батько, а сам то дров принесе, то по воду піде, то огонь поправляє, щоб швидче вечеря варилась.

Мати забула все на світі. Метушиться, готує...

— А де-ж Омелько?

Ніч опанувала все довкола. Вже сплять і повстанці. Лише вартові орлячим очима вдивляються в темряву та пильно слухають безгучного гімну вкраїнської ночі...

Омелько з батьком вийшли з хати. Тихесенько зачинили двері, щоб не збудити матері...

— Тату, я йду.

— А мати?...

Мовчання. Тремтить ніч, як струна.

—Мати заспокоїться... швидко вернусь... Десятеро нас іде з села... Треба помагати... Бо коли всі повстанемо, то й доля повернеться до нас...

Тихо. Мовчать трохи.

— А що як „ті" прийдуть сюди?...

В Омелька захопило дух...

— Ну, то як знаєте, — відповідає він тихим голосом...

Старий зупиннився, вагаючись. Далі рішучо мовтнув гоовою.

— Ні, як всі будуть дома сидіти, то вже напевно знов прийдуть грабувати нас, мучити.... Ні... йди, йди, — вирвалося з старечих грудей. — А я матір заспокою... Скажу, що тебе послали до міста... Що — днях вернешся...

— Йди, — додав батько і наче щось з тілом і кровю відірвалося від його серця.

—Йди... Хай Бог допоможе...

III.

Як морська хвиля покотилась повстанська лава туди, де бється у полоні сивий Дніпро.

Покотилась...

А позаду знову стихла поверхня життя, як на воді після хуртовини. На хвилях цеї тиші знову принесло в село ворожих недобитків.

Принесло її жагою помсти.

Тремтить село. Чекають лютої смерти то в тій то иншій хаті. І смерть вже завирнула в село. Захапло кровю. Навзаводи завили пси.

— Де син? — питаються старого.

Мовчить. Стоїть спокійний. Тільки нижня губа тремтить та на блідому олі заблищали краплинки поту.

Лютують.

— Кажи, де син?

Важко дихає старий... У грудях щось клекоче...

Переміг себе і каже твердо.

— Пішов... з повстанцями.

Посипались прокляття, лайка.

— Чого ж ти пустив його, старий чорт?

Зблід старий, тільки очі яскравіше заблищали.

— Чого? Вас бити, злодії, катюги! Україну визволяти, народ рятувати!...

Через кілька хвилин старий, з окрівавленим обличчам і синяками довкола очей, стояв вже біля „стіни".

— Омельку! запати їм!... Помстись за нас!...

Старий упав з простріленими грудями. Впав непорушно. Швидко застигало бліде обличча, а на устах ще довго й виразно сяяв останній заповіт:

— Помстись!...

ФІНАНСОВЕ ПОЛОЖЕННЯ ПОЛЬЩІ.

(Звідомлення Е. Д. Дюранда, шефа Східно-Европейського Відділу в Міністерстві Торговлі Злучених Держав).

Можливість торговлі поміж Злученими Державами і Польщею залежить у великій мірі від курсу польської валюти, який в свою черґу зявляється наслідком загального фінансового положення і фінансової політики Польщі. Доси вартість польських грошей стояла на перешкоді всяким серіозним фінансовим договорам з заграницею і спиняла ввіз сирих матеріялів, машинерії і фабричного товару з за кордону. Вартість польської валюти не лиш невпинно падала в низ, а й хиталася з дня на день. На протязі перших шести місяців 1921-го року курс на американські гроші в Варшаві хитався від 700 до 1.200 марок за одного доляра і в кінци вересня впав до 6.700 марок. Одного дня, 6-го жовтня, піднявся з 6.100 до 4.100 марок і тогож самого дня впав знов до 5.000. Послідними часами курс польської марки поправився знов, та все ще й сегодня, 7-го листопада, хитається поміж 2.000 і 3.000 марок за доляра.

Головною причиною упадку польської марки є постійний дефіцит поміж державними прибутками і витратами. Для покриття дефіциту польський уряд раз у раз випускає паперові гроші в рантово зростаючій скількости. В липни 1919. року Польща мала 3.500,000.000 (три з половиною біліони) паперових марок; в січни 1921. року було їх вже 50.000,000.000 (пятьдесять біліонів), а 1-го жовтня сего року число польських марок в обігу перевисшило вже 150.000.000.000 (сто пятьдесять біліонів).

На початку жовтня с. р. новий польський міністр фінансів Міхальский говорив в варшавськім соймі про фінансове положення держави і, між иншим сказав, що точних цифер для обчислення державних прибутків і розходів нема; певне є лише те, що в 1919. році було в державній касі дефіциту 6.706,000.000 марок в 1920 році 52.800,000.000 марок за перших вісім місяців сего року дефіцит дійшов до 103.000,000.000 (сто три біліони) і до кінця року збільшиться мабуть до велетенської суми — 180.000.000.000 (сто вісімдесять біліонів) марок. Під тиском того постійного дефіциту валюта невпинно руйнується, докупитись сирівців і машинерії заграницею неможливо і польські банки не в силі дати кредитів для оживлення індустрії. Міністр домагався, щоб зменшити правительственні видатки і звільнити з служби велику частину державних урядників. Англія з 44,000.000 душ населення має 312.000 державних урядників, тоді як в теперішній Польщі на 30,000.000 мешканців аж 430.000 чиновників живе на державній службі і грошах. Також домагався, щоб зменшити число польских представників заграницею. Міхальський спротивився введенню нової валюти і предложив проєкт фінансової реформи опертий на новій системі податків. Одначе перед новими виборами, що мають відбутися в грудни сего року, ледви можуть бути заведені які фінансові і податкові переміни.

ПОДЯКА.

Отсим складаю сердечну подяку Хвальному Урядови У. Н. Союза за уділене мені запомоги з фонду убогих в сумі $50, котрі стали мені у великій пригоді. Желаю нашій славній організації як найлучшого розвитку. Кождий Українець в Америці повинен належати до сеї організації та читати часопись „Свободу", бо — як бачимо і переконуємось — то се є одинока часопись, яка найдовше істнує і найлучше старається та попирає українські справи. Вона збуджує наш народ на чужині до єдности і до народної праці в справі визволення нашої Галицької Держави. Отож кождий Українець повинен подумати здорово, де є люди, котрі жиють з людьми, помагають нам тут за морем і всіми силами стараються помогти тим, котрі кличуть до нас о поміч до визволення зпід ляцького кнута. Рівнож дякую Вп. Місцевим Урядникам 237-го відділу, що не жалували свого труду для мене. — **Іван Воронюк**, член 237-го від. У. Н. Союза, в Честер, Па.

ДОПИСИ

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ.

Митрополит Шептицький в нашій громаді.

Пертамбойська громада обходила в неділю, 11. грудня, велике свято, бо завитав в той день до Перт Амбою Митрополит Шептицький. День сей буде довго памятним в Перт Амбою не лише для наших людий, але й для цілого міста. Ще перед приїздом Митрополита американські часописи рознесли сю вість, тому много цікавих явилося коло української церкви, аби побачити прибувшого Архиерея. Митрополит ще в суботу вечером прибув до Перт Амбою, до дому парохіяльного. На другий день, в неділю, о години 10-тій рано ціла площа наповнилася ріжним народом. Від дому парохіяльного аж до церкви уставилися в порядку всі братства і товариства, а коло них шкільна молодіж. По обох боках були прапори американські і фани церковні. Тов. „Січ" в уніформах творило почетну сторожу коло самого Архиерея. На даний знак банда заграла гучно, а Архиерей в мітрі зі священством вийшов з дому до церкви. Малі дівчатка кидали цвіти. Цілий похід поволи і маєстатично зближався до церкви. Перед церквою триюмфальна брама. Трох комітетових хлібом і солию привитали Митрополита. Перед дверми церкви зачалося благословленнє відновленої церкви. До Служби Божої стало пятьох священиків: Всв. о. Адм. Понятишин, о. Коваліцький, о. Чежевич, о. Ліпецький і о. Парскута. По евангелію місцевий душпастир, о. Чаплинський, виголосив відповідну проповідь привитальну, по якій сам пійшов з тацою на краєві сироти, на які від себе жертвував 100 долярів. По Службі Божій сам Митрополит мав дуже гарне слово. Говорив много за край, а наконець заохотив, аби люди виховували добре свої діти й аби трималися Христа і віри святої.

О годині 3.30 відбувся в українській гали дуже красний концерт, в якім головно пописувалися шкільні діти, а кілька кусників відспівало товариство співацьке: „Кантату", псалом „Сей день" і „Кобзу". Діти попписалися знаменито. Прекрасно деклямували: Кат. Телішевська і М. Терефенко. На пяні дуже гарно грали: Леся Гаврилів, Ольга Ваверчак і А. Лайкіш. Дуже подобався хор шкільних дітий, які відспівали вязанку пісень, а також музика дванайцятки дітий на скрипках. Концерт був короткий, лиш понад одну годину, але дуже займаючий. Видно було по Ексцеленції, що були дуже вдоволені. Таксамо були вдоволені і прочі всі гости, а навіть Американці.

Вечером комітет парохіяльний вручив Митрополитови зібрану суму на сироти в церкві і з концерту 300 долярів, а о. Чаплинський від себе 100 дол. Так Перт Амбой жертвував на сироти в рідним краю 400 долярів.

З відвидин Ексцеленції Митрополита всі в Перт Амбою дуже вдоволені, як свої так і чужі, а особливо свої, бо Митрополит своєю особою приніс нам велику честь і славу.

Парохіянин.

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. „Вільність в Америці", від. 172, вибрало отсей новий уряд: Т. Мілещук, предс.; В. Струсь, заст. предс.; Т. Маселко, кас.; П. Хлистун, секр. фін.; П. Левків, секр. рек., М. Боднар і І. Гузар, контрольори; С. Вишньовецький і П. Чернецький, доглядачі хорих; Н. Гладкий, господар галі; І. Гузар, організатор. — П. Левків, секр.

ПРОВІДЕНС, Р. АЙ. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 241, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що річний мітинг відбудеться в неділю, 18. грудня, в гали під ч. 152 Вілард Аве., о годині 1-шій пополудни. Кождий член обовязаний явитися на тім мітінгу, бо є дуже важні справи до полагодження: вибір нових урядників і звіт уряду з діловодства. Неявившийся член заплатить кару 50 цнт., а урядник $1.00. — М. Пшоновський, предс.; М. Свідер, секр.

ІСЕЛІН, ПА. Бр. св. Петра і Павла, від. 400, повідомляє своїх членів, що мітинг відбудеться о годині 2-гій пополудни в неділю, 18. грудня. Кождий член має явитися на той мітинг, бо котрий не прибуде, зістане суспендований. — Г. Мисик, секр.

ПОЗІР! ПОЗІР!

БЕЙОН, Н. ДЖ.

Сеї неділі 18-го грудня, 1921 року Їх Ексцеленція Митрополит Шептицький прибуде з Нюарку на вечірню до української церкви в Бейон о годині 6. вечер.

О. Йосиф Дженджера, парох.

ПОКЛИК

до земляків зі села Іванівка, пов. Скалат, Галичина.

На днях я одержав лист від нашого священика, о. В. Вінярського, в котрім проситься нас всіх, еміґрантів з Іванівки, щоби ми зложилися межи собою і прислали троха долярів на закупно дзвона, якого наше село не має. Після моєї думки є нас тут в Америці з Іванівки около 80 еміґрантів, і, о скільки знаю, не зле нам тут поводиться. Думаю отже, що добре булоб, якби ми не позістали глухими на сю просьбу нашого священика, а властиво нашого рідного села, і жертвували по кілька долярів на закупно дзвона до нашої церкви та тим способом обдарили наше село памяткою, яка буде вічно тривати і перебуде нас, наших дітий, внуків і правнуків.

Лист о. Вінарського містить в собі богато цікавих новин з нашого села. Хто би отже з Вас хотів собі сей лист перечитати, нехай зайде до мене.

Жертви на висше наведену ціль посилайте або до мене в реджістрованих листах, а я, зібравши більшу суму, вишлю разом до краю, а жертводавців оголошу в часописях; або посилайте впрост на адресу о. Вінярського.

Дмитро Костишин,
c/o A. U. Exchange,
30 E. Eth St., New York, N. Y.

УКРАЇНСЬКА НАРОДНА ГРОМАДА

в Ню Йорку повідомляє всіх членів Громади, що річні збори відбудуться в неділю, 18. с. м., точно о години 2-ій пополудни, в сали Українського Дому під ч. 217-219 Іст 6. ул. в Ню Йорку. Є важні справи до полагодження, тож просимо безуслівно явитись.

Іван Федун, предс.,
92-93 **Яким Кий**, секр. рек.